

ПРАВИЛНИК ЗА ДЕЙНОСТТА НА ЕТИЧНАТА КОМИСИЯ КЪМ БЪЛГАРСКАТА АСОЦИАЦИЯ ПО ТРАНЗАКЦИОНЕН АНАЛИЗ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. Този правилник урежда условията и реда за работа на Етичната комисията по спазване на правилата на Етичния кодекс от членовете на БАТА (за краткост по нататък – Комисията). Той конкретизира прилагането на правните актове, регламентиращи защитата на правата и благополучието на специалистите, членове на БАТА и гарантиращи спазването на високи стандарти на професионално етично поведение.

Чл.2. Работата на Комисията се осъществява съгласно Решение №17, Протокол №3 /19.09.2014 г. и Решение № 25, т. 3 от Протокол № 4/14.03. 2015 г. на ОС на БАТА.

Чл.3. Етичната комисия е **независим орган** на БАТА и в своята дейност се подчинява на документите на БАТА и ЕАТА.

- (1) Комисията се създава с цел оказване на помощ на БАТА и нейните членове в областта на професионалната етика.
- (2) Професионалната етика се разглежда като важна област от професионалните знания и като условия за професионална компетентност. Това е система от знания за това как да се изграждат отношения и взаимодействия по такъв начин, че да не се нанася вреда на себе си и на другите в професионалната работа.
- (3) Едно лице не може да бъде едновременно член на Управителния съвет и на Етичната комисия.
- (4) Председателят на Етичната комисия се избира от членовете ѝ, съгласно чл.11, ал. 2, т. 14, от Устава на БАТА.
- (5) Членовете на Етичната комисия се избират в срок от 3 години.
- (6) Броят на членовете на Комисията се определя с решение на ОС на БАТА.

Чл.4. Принципи на работа на Комисията:

- (1) Членовете на Комисията спазват основни принципи като: уважение на достойнството и правата на личността; компетентност; отговорност; почтеност.
- (2) Комисията приема за разглеждане само съобщения за нарушения на етичните норми, отговарящи на изисквания, посочени в чл.14 от настоящия Правилник.
- (3) Навременен проучване на постъпилите за разглеждане в Комисията сигнали за нарушения на Етичния кодекс на ЕАТА, приет от БАТА.
- (4) Конфиденциалност на информацията.
- (5) Защита интересите на заинтересованите страни, основана на законосъобразността и основните правила на Устава на БАТА.
- (6) Деклариране от членовете на Комисията на отсъствие или наличие на конфликт на интереси за всеки разглеждан случай. **Под конфликт на интереси се разбира:**
  - Взаимоотношения, със заинтересуваните страни
  - Използване на професионалните взаимоотношения за основа на лични, религиозни, стопански, политически или други идеологически интереси
  - Възползване или злоупотреба, основани на неравнопоставеност по отношение на знание, влияние и власт в хода на професионалните взаимоотношения с клиенти и колеги. Включително и в случаите, при които взаимоотношенията формално са приключили, но професионалните отговорности са все още приложими
- (7) Вземане на решение или становище след проучване на факти и информация по всеки разглеждан случай.
- (8) Своевременност на решенията или становищата за всеки от разглежданите случаи.

Чл. 5. В своята работа Етичната комисия се ръководи от:

- Общочовешки ценности

- Философията и ценностите на Транзакционния анализ, системата от знания за развитие на личността и за междуличностните отношения
- Международни документи: Декларация за правата на човека, Конвенция за правата на детето и др.
- Законодателството в РБългария
- Документи на ЕАТА (Етичен кодекс на ЕАТА; Деонтологични правила на ЕАТА; Насоки за професионалната практика; Правила на Съвета на ЕАТА (изменени 2012 г.)
- Длъжностните характеристики и други документи, регламентиращи дейността на специалиста в организацията, където работи.

II. ПРАВОМОЩИЯ НА КОМИСИЯТА

Чл.6. Правомощия на Комисията

(1) Комисията е независим експертен и консултативен орган, създаден и упълномощен от ОС на БАТА за провеждане на мониторинг върху спазването на правилата и изискванията, заложен в Етичния кодекс и даване на становище относно неспазването или нарушаването им.

(2) Комисията може да бъде сезирана за всички неуредени или спорни случаи по Етичния кодекс от членовете на БАТА.

(3) Предмет на разглеждане са всички писмено заявени етични проблеми, отнасящи се до защита на персоналните, професионалните и обществените интереси от недоброръководни и незаконни действия, уронващи престижа и достойнството на членовете на БАТА.

(4) Не са предмет на разглеждане устно заявени и писмено заявени етични проблеми без подател или съдържащи неясни/ двусмислени уличаващи сведения и факти.

Чл.7. За нарушения на етичните норми Комисията приема:

(1) Нарушенията на професионалните закони и приетите документи на ЕАТА и БАТА в областта на Транзакционния анализ

(2) Злоупотребата със служебното положение

(3) Недеклариране на конфликт на интереси, позволяващо пряко или косвено облагодетелстване на член на БАТА или негов близък

(4) Разпространяване на невярна информация, в резултат на което са нанесени морални и/или материални щети на клиенти, институции или на БАТА

(5) Други нарушения по смисъла на Етичния кодекс

(6) Нарушение на конфиденциалността

III. ОБЛАСТИ НА ПРИЛОЖЕНИЕ

Чл. 8. Комисията по етика разглежда въпросите за спазването на професионалната етика от членовете на БАТА и създава условия, обезпечавачи спазването ѝ във всички полета на приложение на ТА.

Чл. 9. Осъществява в рамките на етичните процедури на ЕАТА:

(1) Помощ при разрешаване на етични казузи, между членовете на БАТА, между членовете на БАТА и други специалисти;

(2) Помощ и посредничество при етични казузи между членовете на БАТА и различни организации;

(3) Помощ и посредничество при етични казузи и конфликти между членовете на БАТА и техните клиенти, обучаеми, обучители и др.

Чл. 10. Осъществява извън рамките на етичните процедури на ЕАТА:

(1) Разпространяване на етичните принципи;

(2) Разработване на предложения за промени в Устава, касаещи етичните професионални принципи;

(3) Индивидуални консултации на желаещите по въпросите на професионалната етика;

(4) Осъществяване на връзка с други Етични комисии в професионалната гилдия;

- (5) Осъществяване на връзка с Европейската етична комисия.

IV. ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТА НА ЕТИЧНАТА КОМИСИЯ

Чл. 11. Заседания на Етичната комисия

- (1) Етичната комисия се свиква от Председателя или по искане на една трета от членовете на БАТА.
- (2) Заседанието на Етичната комисия се счита за редовно и може да взема решение при присъствие на две трети от членовете.
- (3) Присъстващо е и лице, с което има двустранна телефонна или друга връзка, гарантираща установяването на самоличността му и позволяваща участието му в обсъждането и взимането на решения. Гласуването на този член се удостоверява в протокола от председателстващото заседание.
- (4) На всяко заседание на Етичната комисия се води протокол. Протоколчик се избира от членовете на Етичната комисия с обикновено мнозинство.
- (5) В случай, че един от членовете на Комисията подаде жалба или подадената жалба касае самия него, то в заседанието, което разглежда тези въпроси, той не участва.
- (6) Комисията отчита своята работа веднъж годишно пред Общото събрание.

Чл. 12. Гласуване

- (1) Всеки член на Етичната комисия има право на един глас.
- (2) Член на Етичната комисия няма право на глас при решаването на въпроси, отнасящи се до:
  - 2.1. самия него, неговия съпруг(а) или роднини;
  - 2.2. юридически лица, в които той е управител или може да наложи или възпрепятства вземането на решения.

Чл. 13. Вземане на решения

- (1) Решенията на Етичната комисия се вземат с обикновено мнозинство от присъстващите / 50 + 1 %/.
- (2) Решения по чл.15. алинеи 3.6. и 3.7. и чл.18. ал. 2 се вземат с пълно мнозинство от присъстващите.
- (3) В случаите когато членовете на Етичната комисия не могат да постигат съгласие и/или паритет за вземане на решение, казусът се представя пред Управителния съвет на БАТА.

V. ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ПОСТЪПИЛИ ЖАЛБИ, СИГНАЛИ И ЕТИЧНИ КАЗУСИ

Чл.14. Разглеждането на постъпили жалби, сигнали и етични казуси от членовете на сдружение „Българска асоциация по транзакционен анализ“ е от компетентността на Комисията и се осъществява по следната процедура:

- (1) Жалба или сигнал до Председателя на Комисията в писмен вид – по електронна или обикновена поща – на адреса на Асоциацията, с ясен подател и обратен адрес/телефон за контакт;
  - 1.1. Подаването на жалба или сигнал до Етичната комисия може да бъде под формата на запитване (за тълкуване на определен казус от Етичния кодекс) или жалба (с проверена и обоснована информация за нарушение на Етичния кодекс);
  - 1.2. Жалба или сигнал може да бъде подаден от всеки един член на асоциацията, както и от външни лица (клиент или негови близки, представители на академичните среди, членове на официално признати асоциации, дружества и др.);
- (2) Заявлението трябва да съдържа: позоваване на текст от Етичния кодекс, който се приема за нарушен; как са засегнати личните интереси на заявителя - мотивите за поставяне на проблема; кои са заинтересованите страни по проблема; какво е конкретното искане;
- (3) Жалбите и сигналите се приемат и се завеждат под номер, срещу който се записва датата и часа на постъпване на сигнала в Комисията.

(4) Председателят на Комисията внася постъпилния писмен сигнал за разглеждане от Комисията на заседание, което се провежда не по късно от 14 дни от постъпването на жалбата или сигнала.

(5) Комисията преценява дали подадената жалба или сигнал представляват нарушение на етични норми, описани в Етичния кодекс на членове на БАТА и инициира процедура за разглеждане.

(6) При решение на Комисията, че жалбата или сигналът описват нарушение, което е извън компетентността ѝ, подателя на сигнала се информира за основанията за отказ от проверка в 7 дневен срок от заседанието на Комисията.

(7) Етичната комисия има право да се самосезира в случаи, в които има етичен проблем, който е станал публичен и без да са постъпили писмен сигнал или жалба.

V. ПРАВИЛА И ПРОЦЕДУРИ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ПОСТЪПИЛИ ЖАЛБИ, СИГНАЛИ И ЕТИЧНИ КАЗУСИ

Чл.15. Процедура за разглеждане на постъпили жалби или сигнали и вземане на решения от Комисията

(3) Действия и санкции. БАТА предлага тристепенна система за управление на етичните и професионални практики и жалби, засягащи членовете на БАТА в техните дейности в рамките на БАТА.

3.1. Първо ниво – неформален диалогичен процес. От членовете на БАТА се очаква, ако имат загриженост, че поведението на член на БАТА не е в съответствие с етичните принципи и ценности на организацията, да води директен диалогичен процес с участващия член и да го покани за желаната промяна в поведението.

3.2. Второ ниво – алтернативно решаване на споровете. Етичната комисия може да предложи на засегнатите страни да разрешат възникналия спор чрез медиация или арбитраж. Медиаторът или арбитърът се предлага от ЕК. Към алтернативно решаване на спора се пристъпва, ако предложението е прието от всички засегнати страни и се подписва договор. Началото на медиацията или арбитража трябва да започне не по-късно от 14 дни след подписване на договора. Продължителността на действия се уточнява в договора.

3.2.1. Медиацията е процес без осъждане, при който медиаторът се стреми да разреши трудностите, като улесни смисления диалог за разрешаване между жалбоподателя и ответника.

3.2.2. Арбитражът е оценъчен процес, при който арбитърът оценява обжалваното поведение.

3.2.3. На всеки етап от процеса всяка от страните може да реши да се оттегли. В такъв случай се преминава на трето ниво на управление на етичните и професионални практики и жалби.

3.3. Трето ниво – официален процес на разглеждане от ЕК. Официалният процес може да включва следните дейности:

3.3.1. Изслушване. Етичната комисия изслушва и засегнатите страни и проверява сведенията за нарушение. При неубедителни доказателства се търси по-нататъшно изясняване или, ако оплакването се окаже неоснователно, процедурата се прекратява с писмен отговор до подателя

3.3.2. На база събраните доказателства ЕК може да даде следните препоръки или предписания:

- При констатирана нередност или нарушение с по-малка тежест, Етичната комисия би могла да препоръча стъпки за подобряване на професионалната компетентност на колегата, нарушил Етичния кодекс. Такива стъпки могат да бъдат: супервизия, интервизия, лична работа/терапия и др.
- Да се напише писмено извинение до жалбоподателя
- Да се направи официално писмено изявление да не се повтаря етичното нарушение.
- Да се напише доклад за това, какво е научил от процеса на разглеждане на етичния казус.
- Всеки разглеждан казус от Етичната комисия се представя пред Общото събрание при спазване на правилата на конфиденциалност. Изключение от това правило би могло да има тогава, когато съществува риск от причиняване на сериозни морални или други щети на един или повече клиенти/пациенти; този риск следва да бъде преценен и дискутиран от Етичната комисия и Управителния съвет на БАТА.
- Да се внесе предложение пред УС и ОС за:
  - При сериозни нарушения на Етичния кодекс на член на Управителния съвет,

делегат пред ЕАТА или член на Етичната комисия може да бъде предложен пред Общото събрание да бъде освободен от изпълнителни или експертни функции в Асоциацията срочно за 1 година.

- При особено тежки нарушения на Етичния кодекс, както и в случай на отказ за сътрудничество с Етичната комисия, членът, извършил действието, следва да бъде предложен за изключване от БАТА пред Управителния съвет на Асоциацията. По предложение на УС, казусът се внася за обсъждане и гласуване на ОС. Изключването може да бъде срочно (напр. за 1 година) или безсрочно.
- Информирание на ЕАТА се прилага при констатирани нарушения на етичните принципи, които се отразяват негативно върху имиджа ЕАТА и модалността транзакционен анализ.

3.3.3. Консултиране с ЕАТА. При неяснота или наличие на спорен казус може да се потърси експертиза от Етичния съветник към ЕАТА или друг официален представител на ЕАТА

Чл.16. Процедура за вземане на решение по заявен етичен проблем от Комисията

(1) Ако разглеждането на жалбата или сигнала трябва да бъде в присъствието на заинтересованите страни, те следва да получат писмена покана не по-късно от две седмици преди заседанието.

(2) Комисията обсъжда на свое заседание казуса и взема окончателно решение, което се протоколира.

(3) В случай на установено нарушение на Етичния кодекс, Комисията представя писмено решението си на Председателя на УС на БАТА с предложение за санкциониране на нарушилия етичните норми.

(4) Ако становището на Комисията е, че подадения сигнал или жалба не е нарушение на етични норми, за това се информира лицето, което ги е подало. При несъгласие лицето има право на възражение. Възражението се подава до председателя на Комисията в срок до 1 седмица.

(5) В случай на предоставяне на Комисията на нови доказателствени и/или фактологични материали, които могат да повлияят върху крайното решение, в двуседмичен срок (14 дни) след проверка на достоверността им, се инициира ново разглеждане на случая, с което се обявява нищожността на предходното решение. За промяната писмено се уведомяват заинтересованите страни и работодателя на члена на БАТА, нарушил етичните правила (в случаите, при които нарушението има връзка с трудовата дейност на нарушителя).

(6) Заключениета на Етичната комисия са препоръчителни за ръководството на БАТА и за страните по конфликта.

(7) Редът за обжалване на решенията и действията на Етичната комисия се осъществява по правилата на ЕАТА.

(8) И двете страни на етичния конфликт, ако не са удовлетворени от решенията на Етичната комисия и/или Управителния съвет могат да подадат апелация във висшестоящата Етична комисия на ЕАТА.

Чл. 17. При провеждане на научни изследвания с методите на ТА е необходимо да се спазват изискванията на нормативната уредба в Република България в приложимата област, както и деонтологичните правила и Етичния кодекс на Европейската асоциация по Транзакционен анализ.

Чл. 18. Процедура за приемане на промени в правилника за работа на Комисията

(1) Член на Етичната комисия, а също така всеки член на БАТА могат да внасят предложения за промени и допълнения в правилника за работа на Комисията пред Общото събрание на БАТА.

(2) Предложения от името на Етичната комисия се правят само след взето решение на заседание на Етичната комисия.

(3) Правилника за работа на Комисията, както и промените в него се приемат и утвърждават от Общото събрание на БАТА.

VI. ДОКУМЕНТАЦИЯ И АРХИВ

Чл. 19. (1) Комисията разработва и съхранява следната собствена документация:

- Списък на членовете на Комисията
- Протоколи от заседанията на Комисията
- Входяща и изходяща кореспонденция

(2) Всички внесени документи до Комисията се съхраняват надлежно за период от 3 години (след период от 3 г се архивират (електронен архив) и архивът се предава на новата ЕК).

(3) Комисията взема мерки за гарантиране на поверителността на документацията.

(4) Документацията на Комисията се съхранява от Председателя на Комисията.

(5) Достъп на външни лица до документацията и информацията се позволява единствено с писменото разрешение на Председателя на БАТА или след изричното решение на Общото събрание.

VII. ДОПЪЛНИТЕЛНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл.20. Медиаторната функция на Комисията позволява участието ѝ или на неин представител при официална покана за посредничество, което е от компетенциите на Комисията в спорни, конфликтни или правни случаи, касаещи членовете на БАТА.

Чл.21. Решенията на Комисията се отнасят до определяне на моралната и дисциплинарната отговорност на нарушилите Етичния кодекс на БАТА.

Този Правилник е приет от Общото събрание на БАТА, Решение №..... Протокол №...../ 27.09.2024 г.